

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Naš uvodnik

TRŽAŠKE VOLITVE IN SLOVENC

11. novembra bodo občinske volitve v Trstu. Zanje vlada že danes veliko zanimanje. Razne stranke, tudi take, ki so od zadnjih volitev bile negibne, so se začele gibati.

Demokristjani so že začeli dajati najrazličnejše obljube. Tržaški župan se je spomnil svojih volivcev in se srečuje z njimi na raznih sestankih, ki jih sklicuje njegova stranka. Preteklo nedeljo se je n.p. srečal s svojimi volivci na Opčinah. Pred tem srečanjem so najeti mazači zidov nalepili po openskih ulicah na stotine, morda celo kak tisoč lepakov. Nekdo je ugotovil, da je bilo vsaj 10 lepakov na enega poslušavca, morda celo radovedneža. In kaj je povedal župan tistim, ki so ga prišli poslušati? Marsikaj. Tudi nekaj takega, kar Openem ni po volji. Med drugim je dejal, da se ne sme ozirati samo na krajevne potrebe in da je treba jemati v poštev Trst kot celoto. Sicer pa se je pohvalil, so Opčine precej pridobile za časa njegovega županovanja, odnosno, da bodo pridobile. Omenil je novo železniško postajo, ki je v gradnji (ki pa nima ničesar skupnega z občinsko upravo!) delno odpravo znanega «križišča smrti» na avtocesti (kar prav tako ne spada v pristojnost občine!), načrt za preureditev tramvajske proge (ki pa je še vedno le načrt, dočim se odvija promet na omenjeni progi prav tako kot pred 50 leti!). Vse to je omenil. Ni pa omenil od vojne porušeni hiš, ki še vedno čakajo obnove, ni omenil dejstva, da prav na znanih turističnih Opčinah obstajajo barake in nezdrava stanovanja (tuguri!), da še vedno obstajajo številni «klanci», ki so bolj podobni strugam hudournikov kot pa potem, da je cestna razstveljava nezadostna in taka kot je bila tedaj, ko je na Opčinah prvič zasvetila elektrika itd.

Jasno je, da obstajajo podobne razmere tudi drugod. Pa pustimo to, saj ni bil naš namen pisati o teh zadevah v današnjem sestavku. Prav gotovo bomo imeli še mnogo priložnosti za povrnitev k njim.

Kot smo predvidevali so se v vidiku volitev razne stranke začele zanimati za Slovence. Ze v prejšnjem našem uvodniku smo omenili, da se je začel «zavzemati» za Slovence tudi neki demokristjanski poslanec, ki je sicer znan kot človek, ki ne goji nobenih simpatij do nas. In da je tako je konkretno

dokazal s svojim zadržanjem v vseh letih njegovega poslančevanja.

Lahko pričakujemo, da se bodo začeli za Slovence zanimati še drugi, kajti tudi en sam slovenski glas pride prav tudi tistim, katerim smo mi Slovenci trn v peti. Zdi se pa, da so prav v zadnjem času dobili nekateri slovenski demokristjanski «sateliti», ki načelujejo takoimenovani «Slovenski listi», navodilo, naj začno intenzivnejšo kampanjo med našimi rojaki. Drugače si ne moremo tolmačiti njihovega snubljenja. Ker pa ti ljudje nimajo nobene konkretnega programa in ker je bilo v vseh letih obstoja njihove skrupucane liste, njihovo delovanje zelo ničevno in hlapčevsko, jim ne preostaja nič drugega kot da apelirajo na Slovence, naj se strnejo okrog njih, «ker le tako bo mogoče dokazati svetu koliko Slovencev živi v Trstu, ker da je samo njihova lista resnično slovenska, potem ko je izginila s politične pozornice Neodvisna socialistična zveza».

Toda pri tem snubljenju nekateri voditelji takoimenovane «Slovenske liste» pozabljajo na marsikaj. Predvsem pozabljajo na to, da pomenijo zelo zelo malo ali skoraj nič; da je njihov tržaški občinski svetovavec ves čas, ko je sedel v občinskem svetu, ravnal tako kot je bilo prav demokristjanom, ki so zakleti sovražniki Slovencev in ne tako kot so narekovali interesi Slo-

vencev; da je s svojim glasom večkrat ne le podprl marveč dobesedno rešil demokristjansko občinsko upravo, prav tako kot jo je podpiral in reševal independentistični svetovavec, ki je znan kot prisklednik demokristjanskega vodstva in da se je tudi predstavnik «Slovenske liste» takrat, ko nj bilo potrebno podpreti ali reševati demokristjanskega vodstva pred porazom, vzdržal pri glasovanju o

M. K.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kongres komunističnega tiska v Milanu

Preteklo soboto je bil v Milanu vsedrjavni kongres Združenja prijateljev glasila «l'Unità». Kongresa so se udeležili odposlanci vseh federacij KPI in predstavniki številnih bratskih glasil iz tujine, med katerimi so bili tudi direktor beograjske «Borbe», pariške «l'Unité» in dunajskega «Volksstimme». Uredništvo moskovske «Pravde» pa je poslalo kongresu pozdravno brzojavko.

Uvodno poročilo je na kongresu podal tov. Reichlin iz Rima, zaključno pa tov. Alicata, ki je direktor milanske «l'Unità». V diskusijo so posegli številni delegati in povabljeni. Zelo kritično so analizirali ne le probleme partijskega tiska marveč tudi sedanji politični položaj v Italiji in v svetu.

Kongresa v Milanu se je udeležil tudi odgovorni urednik našega lista tov. Kapelj. V pozdravnem nagovoru je orisal položaj slovenske manjšine v deželi.

Za čvrstejšo demokratično enotnost proti spletkam voditeljev DC

Iz govora, ki ga je imel tov. Togliatti na festivalu glasila «l'Unità»

Pretekli teden je bil v Milanu vsedrjavni festival glasila KPI «l'Unità». Festivalskih prireditev se je udeležila izredno velika množica delovnih ljudi. V resnici je bil ta festival veličastna politična manifestacija KPI in delavskega gibanja sploh. Glavne prireditve so bile na sporedu v nedeljo. Dopolne je bila velika manifestacija za mir, ki so jo organizirale komunistke, popoldne pa je bil veličasten shod, katerega se je udeležilo več kot sto tisoč ljudi. Na tem shodu je govoril generalni sekretar KPI, tovariš Togliatti. Iz njegovega govora povzemamo naslednje odlomke:

«Veličastna udeležba na festivalu «l'Unità» potrjuje, kako lažne so trditve tistih, ki pogostoma zatrjujejo, da se KPI nahaja v krizi. Ta udeležba še enkrat potrjuje, da se ni uresničila želja tistih, ki so upali, da bo sredinsko-levičarska vlada «obračunalna» s komunisti, da jih bo izločila iz italijanskega javnega življenja in da bo iz partije napravila nekakšno sekto. V resnici nas izključitev iz vladne konstelacije ne žalosti. Danes so tudi socialistični tovariši zaskrbljeni zaradi podpore, ki jo nudijo vladi. Mi komunisti se nikakor ne čutimo ločeni od italijanske stvarnosti, od širokih ljudskih množic in od delavskega gibanja. V resnici smo sestavni del teh množic in tega gibanja. Se več: prav mi smo tisti, ki z največjo odločnostjo in zavestjo vodimo bitko za blaginjo delovnih ljudi, za svobodo, za mir in socializem.

Mi se dobro zavedamo dejstva, da za dosego ciljev, za katere se borimo, služijo tudi delne pridobitve, tudi majhne reforme, ki jih priborimo. Zato pa moramo reči tistim, ki poveličujejo sredinsko-levičarsko vlado in njen program, da je dilema zelo jasna: ali resnično hočejo reforme ali pa se samo navidezno zavzemajo zanje. Ako resnično želijo reforme in pri tem skušajo komuniste izločiti iz političnega napredka, jim je treba reči, da se zelo motijo. Če pa, nasprotno, gesla o reformah služijo samo kot navaden manever, potem smo tukaj zato, da jih razkrinkamo in da popeljemo borbo za socialne in demokratične pridobitve naprej.»

Zatem se je tovariš Togliatti dotaknil sedanjega političnega položaja. Poudaril je, da se je ta položaj v zadnjem času poslabšal tako v notranjem italijanskem kot v mednarodnem merilu. O mednarodnem položaju je med drugim dejal:

«Problem Berlina je vznemirljiv problem. Berlin je razdeljen na dve kot je pri nas razdeljena Gorica. V zahodnem delu mesta se organizira vrsta provokacij, ki imajo za cilj poostreitev borbe proti socialističnim deželam. Kaj bi menila italijanska vlada, če bi n. pr. Jugoslavija organizirala na goriški meji podobne provokacije?

Kennedy izjavlja, da je vznemir-

jen zaradi tega, ker Kubanci kupujejo orožje za obrambo svoje neodvisnosti in za zavrnitev agresije. To so hinavske izjave, tem bolj hinavske tudi zato, ker so prav ZDA postavile nešteto oporišč ob vseh mejah s socialističnimi deželami. In tem hinavskim izjavam sledijo taka dejanja kot je vpoklic pod orožje 150 tisoč rezervistov, kar nedvomno zaostruje mednarodno napetost. Italijanska vlada se dela kot da ne vidi ustanavljanja francosko-nemške osi. In vendar ti dve državi skušata vzpostaviti svojo nadoblast v zahodni Evropi ter odklanjata vsa pogajanja za rešitev berlinskega spora, za atomsko razorožitev in podžigata mednarodno napetost. Zato imamo prav ko trdimo, da je današnji položaj nejasen in nevaren, zato imamo vse razloge za to, da pozivamo ljudske množice, naj bodo budne in aktivne.»

Zatem se je tovariš Togliatti povrnil k obravnavanju notranjopolitičnega italijanskega položaja. Med drugim je dejal:

«V zadnjih mesecih so se vršile številne velike delavske borbe. Tudi delavci podjetja FIAT so stopili v akcije. Te borbe niso še dokončane in se bodo nadaljevale. Mi pozdravljamo kovinarje iz vse Italije, ki bodo še enkrat stopili v borbo za dosego svojih zahtev. Toda poglejmo kakšno stališče je zavzela vlada, ki se proglasa za sredinsko-levičarsko do problema delavskih borb? Etape so zelo znane in se imenujejo: Ceccano, Torino, Bari. Prišlo je do policijskih intervencij, do človeških žrtev, aretacij, procesov, obsodb. Zato mi trdimo, da vlada, ki tako ravna z delavci, se ne more proglašati za levičarsko. Vse to nam jasno kaže, da se sredinsko-levičarska vlada postopoma spreminja v tako vlado, kakršne so bile njene predhodnice. In to je resna stvar.»

Ob koncu svojega govora je tovariš Togliatti pozval komuniste, naj naredijo vse kar je v njihovih močeh za to, da bo partija postala še močnejša, zato da bodo vanjo pristopile nove sile, zlasti mladina in žene, zato da se bo še enkrat izjavil up tistih, ki bi radi komuniste ločili od najširših ljudskih množic.

Pogled na množico med govorom tov. Togliattija v Milanu

11. novembra bodo občinske volitve v Trstu

Naša partija se bo predstavila na volitvah z aktivno bilanco

Trst bodo obiskali razni ministri in državni podtajniki, ki bodo objavljali vse mogoče in nemogoče stvari. Demokristjani že sedaj „zagotavljajo“, da bo končno uresničen načrt VII. pomola v tržaški luki.

Ministrski svet je sklenil, da se bodo vršile občinske volitve v Trstu in v nekaterih drugih večjih italijanskih mestih dne 11. novembra letos. Istočasno se bodo vršile upravne volitve tudi v številnih manjših občinah, med katerimi so tudi Ronki v goriški pokrajini. 11. novembra bo torej volilo nove občinske uprave več kot en milijon italijanskih državljanov.

V tržaški občini je 214.326 volivcev. To število je ugotovil občinski volivni urad po zadnji reviziji volivnih seznamov. Od teh je 96.502 moških in 117.824 žensk. Skupno število tržaških volivcev je torej, letos znatno večje od števila pri zadnjih volitvah. To je zares prava uganka. Znano je namreč, da je v Trstu manj rojstev kot pa smrti, da se Tržačani, čeprav ne v velikem številu, ne prestopajo, izseljujejo, kljub temu pa se število volivcev veča. To pa zato, ker so bili v zadnjem času vpisani v občinske volivne sezname številni pripadniki policije, finančnih stražnikov, člani njihovih družin i. dr.

27. septembra bo tržaški župan objavil volivni razglas, s katerim bo določil tudi število volišč. Istega dne bodo razne stranke lahko predložile volivne liste s seznamami 60 kandidatov. Kot je znano, bo morala biti vsaka lista podpisana od najmanj 450 volivcev. Praktično se bo, torej, istega dne začela oficialna volivna kampanja.

Kot se predvideva, bodo že v kratkem začeli prihajati v Trst razni ministri, ministrski podtajniki in prvaki raznih strank. Začele se bodo vseprek deliti najrazličnejše obljube kot v vseh prejšnjih volivnih kampanjah. Krščanska demokracija je že sporočila, da so v teku priprave za gradnjo VII. pomola v tržaški luki. O tem pomolu se govori že vrsto let in prav ta pomol je bil demokristjansko volivno geslo že ob raznih upravnih in tudi parlamentarnih volitvah. Tudi tržaški župan je že začel voditi svojo volivno kampanjo in se „sreču-

je» z volivci. Kot se govori se v vrstah demokristjanske stranke že vodi borba za porazdelitev stolčkov....

Naša partija je začela svojo volivno kampanjo na najboljši način. Začela jo je na veliki ljudski manifestaciji ob priliki pokrajinskega festivala lista «l'Unità» v Trstu. Kampanjo je otvoril poslanec Vidali z zelo važnim političnim govorom.

Tudi tržaška federacija in njene sekcije marljivo delajo. Federalni komite in Federalna kontrolna komisija sta v glavnih obrisih že odobrila volivni program in kandidatno listo,

načrt akcij, ki jih bo federacija izvedla v volivni kompanji itd.

Kampanja za komunistični tisk, ta velika politična iniciativa, ki je mobilizirala komuniste, je zbrala okrog partije tišoč simpatizerjev. Zbiranje prispevkov za tisk in za stroške volivne kampanje je rodilo lepe sadove. Ponovno se je utrdila tudi politična enotnost med Slovenci in Italijani raznih slojev in poklicev.

Naša partija se ni šele sedaj spomnila velikih in malih nerešenih problemov, se ni zbudila šele sedaj, ko je ministrski svet določil datum volitev. To se dogaja v vrstah drugih strank. Tržačani so bili pričr neprestani aktivnosti komunistov, v vseh borbah, v vseh iniciativah, na vseh manifestacijah. Komunisti so bili vselej na strani delovnih ljudi in v njihovih bitkah za razne zahteve.

Zato gredo komunisti naproti volitvam z aktivno bilanco, čvrsti in deležni velikega spoštovanja ter simpatij množic, ki odobravajo njihovo delovanje tudi za razvoj Trsta in za njegovo bodočnost.

Skupščina komunistk

V torek, 18. septembra ob 19.30 bo v Ljudskem domu v Trstu — ul. Madonnina 19 — skupščina tržaških komunističnih žena. Na skupščini bodo razpravljale o bližnji volivni kampanji. Vabljen so vse tovaršice. Vstop s partijsko izkaznico.

Pevsko-glasbena skupina iz Trebča, ki je že na prvih dveh nastopih preteklega junija doživela zelo velik uspeh, bo v nedeljo nastopila na prazniku komunističnega tiska v Prosvetnem domu na Opčinah.

rilo Italijo, je bilo vprašanje francoske manjšine. Skoro nihče se danes (izvemši zgodovinske virov) ne spominja, da sta bili Briga in Tenda priključeni k Franciji. Francoska etnična skupina v Aostski dolini je dobila s posebnim statutom avtonomne dežele, ki je precej dober statut, kar dokazuje tudi dejstvo, da se do danes niso slišali nasprotni glasovi o tem.

Vprašanje Južne Tirolske je precej vznemirilo prvo povojno obdobje, a je bilo «rešeno» s sporazumom De Gasperi-Gruber in z izglasovanjem posebnega statuta za deželo in nekaterih posebnih zakonov, ki so nudili široke možnosti za razvoj nemške manjšine.

Največji odpor se je opazil v odnosu do slovenske narodne manjšine. Vzrok za to je precej razumljiv, čeprav si je težko zamisliti na podlagi logike, kako je mogoče imeti različen odnos do neke manjšine v okviru iste državne tvorbe. Res je predvsem, da je šlo in gre za manjšino, ki se nahaja na poti tradicionalne ekspanzijske linije italijanske buržoazije in, drugič, kar pa ni najmanj važno, ker gre za manjšino, katere matična dežela je doživela zmago revolucionarnega gibanja v smeri socializma. Če spravimo skupaj oba ta činitelja, je moč z lahkoto razumeti vzrok velikega odpora, ki ga nudi znaten del italijanskega javnega mnenja, pri katerem se vedno fantoni beseda starega italijanskega nacionalizma, proti rešitvi vprašanja slovenske manjšine v Italiji. Če k temu dodamo dejstvo, da je po vojni Italija izgubila skoraj vso Julijsko krajino, razen dveh mest in da je iz-

gubila tudi nekaj ozemlja, na katerem so prebivali Italijani, imamo popolno sliko položaja, ki nam lahko razloži odpor proti popolnemu razumevanju nujnosti, da se demokratično vprašanje slovenske manjšine, ne glede na to, kaj je lahko bilo neodgovarjajoče za italijanske aspiracije v povojnih rešitvah.

Politika, ki se je v tej povojni dobi vodila do narodnih manjšin v Italiji je bila zelo različna v pogledu posameznih manjšin, kar izhaja že iz zgoraj navedenih dejstev. Do francoske narodne manjšine, ki predstavlja večino prebivalstva avtonomne dežele s posebnim statutom Aostske doline, «ad hoc» ustanovljene po vojni, čeprav je bila od italijanske združitve dalje sestavni del Piemonta, so vodilni sloji vodili in vodijo politiko večinskega spoštovanja. Ta politika je vsekakor sad — tega ne smemo nikoli pozabiti — odnosov sil, ki so se ustvarile v deželi takoj po vojni, ker so tam prevladajoče levicaarske sile bodisi med prebivalstvom italijanskega kot med prebivalstvom francoske narodnosti. Poleg tega tradicionalna zrnost do francoskih državljanov izhaja že iz začetka modernega veka, ker ne smemo pozabiti, da je bila savojška družina francoskega porekla in je Sardinjska kraljevina imela v svojih mejah veliko število državljanov francoskega jezika.

Drugacen pa je položaj nemške narodne manjšine. V obdobju, ki gre od konca vojne do 1955-56 ni bilo velikih težav. Manjšina, ki je bila močna zaradi svoje kompaktnosti in zaradi posebnega statuta avtonomne dežele, je živela v ozračju

navidezne svobode, tembolj ker so voditelji manjšine nosili vladno in upravno odgovornost v deželi, v bencinski pokrajini in po občinah skupno s hegemonsko stranko v Italiji, to je z demokristjani. Vprašanje je začelo postajati veliko in bolj komplicirano, ko so nastale nekatere spremembe v evropski situaciji. Italijanska buržoazija je nadaljevala — čeprav se je formalno držala zakonov, ali jim je odvzemala demokratično vsebino — asimilacijski postopek na Južnotirolskem in se pri tem spopadla ne samo z interesi narodne manjšine marveč tudi s politiko voditeljev narodne manjšine, ki so bili popolnoma konzervativni in reakcionarni. In res, slednji so se skušali upreti vsakršni politični spremembi v okviru manjšine, puščajoč v «bleščeči osamitvi», ščuvajoč, k nacionalizmu na podlagi nasprotnega italijanskega nacionalizma, ki je v zadnjih časih postal aktivnejši in napadalnejši. Dejansko pa je bila politika voditeljev manjšine politika ohranitve gospodarskega in političnega monopola nad manjšino, medtem ko je bila na drugi strani politika italijanskega nacionalizma in buržoazije politika gospodarske, politične in nacionalne asimilacije. Ne smemo pozabljati, da so voditelji nemške manjšine slutili za seboj podporo avstrijskih in zahodnonemških konzervativnih in reakcionarnih krogov. In v spopadu, ki je sledil in še vedno traja, je bila manjšina tista, na katero je padlo breme operacije in je bila podvržena udarcem ene ter provokatorskemu delovanju druge strani. Rešitev vprašanja je možna le v mirnem sožitju obeh prebivalstev,

v demokratični rešitvi vseh visečih problemov, v priznanju in zagotovitvi nacionalne individualnosti. Vsakršen poskus asimilacije se mora najodločneje odbiti, kot je treba zavrniti politiko nespoštovanja zakonov o manjšini s strani večine. Na vsak način morajo demokratične sile podpreti borbo nemške manjšine za lastne pravice brez kakršnih koli prikritih ali odkritih rezerv, ker je ta borba ne glede na sile, ki so danes na čelu manjšine, objektivno demokratična in ne more biti drugače kot biti faktor demokracije in svobode v Italiji.

Dejstvo je, da je slovenska manjšina v Italiji od vseh najmanj občutljiva, da je nova Italija izšla iz osvobodilnega boja proti nacifašizmu in da formalno temelji, prav zaradi tega dejstva, na široki demokratični podlagi. Italijanski vodilni sloji so vodili in še vedno vodijo v odnosu do slovenske manjšine politiko, ki je mešanica nacionalistične politike izpred dvajset let, v kateri se še čutijo razdiralni učinki julijskega in dalmatinskega iredentizma, in maščevalne politike zaradi ozemeljskih izgub po drugi svetovni vojni. Predvsem niti v herojski dobi antifašizma, to je pred koncem in takoj po vojni, ko so bile antifašistične sile še vedno združene v osvobodilnih odborih, večina antifašističnih strank ni hotela priznati obstoja vprašanja slovenske manjšine v Benečiji. Vprašanje se «rešuje» z apriorističnim negiranjem, kot da bi bilo mogoče z lahkoto negirati zgodovinsko stvarnost.

(Nadaljevanje sledi)

Kultura

«SVOBODA — CENTER» iz Trbovelj bo sodelovala na mednarodnem tednu amaterskih gledališč v zahodnonemškem mestu Scheersberg. Predstavila se bo z Goldonijevo komedijo «Mirandolina».

Na festivalu v Scheersbergu bodo sodelovale amaterske gledališke skupine iz Finske, Švedske, Danske, Belgije, Velike Britanije, Luksemburga, Švice, Avstrije, Holandske in Jugoslavije. To bo že osmi tovrstni mednarodni festival amaterskih gledaliških skupin.

MOSKOVSKI ZAVOD za otroško književnost pripravlja izdajo zbornika «Aktualna vprašanja otroške književnosti v socialističnih deželah». Vanj nameravajo uvrstiti referate, študije, eseje, kritike, razprave, analize in drugo gradivo o otroški literaturi, gledališču, založniški dejavnosti za otroke, ilustriranju otroških knjig in o drugih sorodnih vprašanjih. Zbornik naj bi koristil medsebojnemu spoznavanju pisateljev, ilustratorjev, kritikov in založništev otroške književnosti.

V KOPRU je odprta razstava pomorskega tiska. Na njej razstavljajo tovrstni tisk v slovenskem in v drugih jezikih. Posebno dobro je uveljavljen tovrstni italijanski tisk iz Trsta. Na razstavi je med drugim razstavljena tudi neka slovenska revija s tega področja, ki je bila izdana leta 1870 v Trstu. Ob prički otvoritve omenjene razstave je izšel v Koprju «Slovenski pomorski zbornik».

V SPLITU je umrl, zadet od srčne kapi, v 62. letu življenja znani angleški pisatelj in prevajavec Alec Brown.

Kot književnik in publicist je Brown leta in leta spremljal kulturno in politično življenje jugoslovanskih narodov. V angleščini je prevedel več literarnih del jugoslovanskih avtorjev, ki jih je izdala založba Lincolns Prager v Londonu. Razen «Zapiskov iz narodno-osvobodilne vojne» Rodoljuba Čolakoviča je prevedel tudi roman Aleksandra Vuča «Razpad», Davidčev «Pesem», Laličev «Svatbo» in roman Mirka Božiča «Kuriani».

V Londonu je prav tako izšla v Brownovem prevodu knjiga Edvarda Kardelja «Socializem in vojna».

O Jugoslaviji in njenih lepotah je leta 1954 napisal knjigo «Yugoslav Life and Landscape», ki je hkrati izšla v angleškem jeziku v Londonu in New Yorku. V angleščini je napisal tudi nekaj publicistično-turističnih knjig o Jugoslaviji, ki služijo kot vodilni mnogim tujim turistom.

Brown pa ni bil le kulturni delavec v splošnem pomenu besede, marveč tudi znan slavist. V njegovem prevodu in redakciji so izhajali med drugim tudi časopisi, ki jih izdaja v angleščini publicistično založniška hiša «Jugoslavija»: «Jugoslovanski pregled», «Aktualna vprašanja socializma», itd.

Potrebni so nujni ukrepi za pomoč kmetom, ki so bili hudo prizadeti zaradi suše

Poslanec Vidali, pokrajinski svetovavec Sema in občinska svetovavka Bernetičeva so obiskali najbolj prizadete kraje v tržaški okolici

Letošnja suša je tudi na Tržaškem uničila več kot polovico letnega pridelka, v nekaterih predelih pa celo tri četrtine in še več.

Resen položaj terja od komunistov, da se zavzamejo pri vseh odgovornih oblasteh za nujno pomoč prizadetim kmetom.

Poslanec Vidali je že pretekli teden naslovil na ministrstvo za kmetijstvo pismo v katerem ga poziva, naj bi takoj sprejelo ukrepe za tržaško pokrajino ter nakazalo pomoč prizadetim kmetom.

Preteklo nedeljo pa so obiskali kmete iz Padrič Gropade in dolinske občine poslanec Vidali, sekretar federacije naše Partije tov. Sema, ki je tudi pokrajinski svetovavec in tržaška občinska svetovavka Marija Bernetičeva. Z njimi so se razgovarjali o škodi, ki so jo utrpeli in o posledicah, ki jih bodo čutili še več let.

Naj navedemo na tem mestu le nekaj primerov:

V Padričah je kmet, ki je lani pridelal 28 stotov krompirja, ga je na istem prostoru in z istotako dobrim semenom pridelal le dve vreči. Povrtnina, posebno fižol, bučke itd. je popolnoma uničena. Jesenskih pridelkov, n. pr. ajde in repe sploh ne bo, ker zaradi suše tega ni bilo mogoče sejati, kar pa je bilo posejanega je suša uničila.

Toda največja skrb, tako za Padričane, kakor tudi za Gropajce je, kako prehraniti živino. Suša je uničila pašnike in seno. Kmetje imajo pod streho le eno košnjo sena in še to bo kmalu konec. »Kako bomo preživel živino, ko nimamo dovolj sena in druge krme!« Tako tožijo kmetje. Senu in krmi pa se že povišujejo cene. A kmetu je težko prodajati živino iz hleva. Padričan, ki se bavi izključno z živinorejo, je s številkami konkretno dokazal težkočo tovrstnega gospodarstva. Za vsako molzno kravo je obdavčen za vse leto. Za davke gre izkupiček od petih litrov mleka na dan. Od petih krav ima dnevno 2500. lir dohodkov. Mleko mora prodajati grosistu po 50 lir za liter.

Isti problemi so v Ricmanjih, Gročani, Dragi, Mačkovljah in povsod, kjer se kmetje bavijo z živinorejo. V dolinski občini niso kmetje nič manj prizadeti.

Župan dolinske občine tov. Lovriha je povedal, da se bodo župani vseh podeželskih občin zavzeli pri generalnem vladnem komisariatu za takojšnjo pomoč prizadetim.

Tovariš Vidali, Sema in Bernetičeva so se zadovžili, da se bodo zavzeli pri odgovornih oblasteh in vladi, za takojšnjo pomoč, da se ublažijo hude posledice suše.

Intervencija pri tržaškem županu

V sredo je delegacija Avtonomne tržaške federacije KPI, ki so jo sestavljali Giuseppe Pogassi, Marija Bernetič in Franc Gombač, bila pri tržaškem županu, kateremu je ob-

oo

Proslava v Bazovici

Preteklo nedeljo je bila na bazoviškem strelišču komemoracija štirih antifašističnih mučencikov. Pred spomenik so predstavniki različnih antifašističnih organizacij položili vence. Govorili so: prof. Zorko Jelinič, Giovanni Postogna in dr. Bruno Pincherle.

razložila pereče razmere, ki so nastale posebno v tržaški občini, zaradi hude suše. Po podrobnem opisu razmer in potreb so člani delegacije zahtevali, naj se tržaška občina zavzame pri vladnem generalnem komisariatu za izvajanje zakona 739 od 21. julija 1961, ki predvideva plačilo odškodnine do 80 odst., ter izvajanje člena 47 zakona 1572, ki predvideva možnost znižanja taks in dohodninskih davkov (družinski davek).

Župan je pripomnil, da hoče opozoriti vse kmetovalce, naj do 20. t. m. predložijo poleg prijave o družinskih dohodkih tudi prijavo o zmanjšanih dohodkih zaradi suše. Ogljubil je, da bo posredoval pri raznih vladnih organih in da se bo tudi na občini zavzel za pomoč prizadetim kmetom.

Omenjena delegacija je tudi predlagala, naj bi znižali tarifo za vodo, ki jo vrtnarji uporabljajo za namakanje. V ta namen naj bi pohenotili štetje potrošnje vode iz vseh števec, da bi bili kmetje lahko deležni popusta, ki je določen za 1500 kub. m vode.

Enoten nastop županov na Goriškem

Problem velikanske materialne škode, ki jo je povzročila suša v goriški pokrajini je še vedno na dnevnem redu kot problem št. 1. To je problem, za katerega se zanima vse prebivalstvo. Naravno je, da se s tem problemom ukvarjajo tudi sindikalne organizacije, občinske in druge javne uprave, kakor tudi nekatere politične stranke.

Po dosedanjih podatkih znaša škoda, ki jo je povzročila suša več kot dve milijardi lir. Vse kaže pa, da je škoda še večja, kajti doslej je ni še bilo mogoče v celoti oceniti. Zelo hudo je prizadeta živinoreja. Kmetje nimajo s čim krmiti živine, zato jo prodajajo po zelo nizkih cenah. Pridelke koruze je skoraj v celoti uničen. Tudi vinskega pridelka ne bo.

Kmetijsko nadzorništvo je ugotovilo na katerih področjih pokrajine je suša terjala največje izgube. Ta področja so: okolica Gradiške, Krmina in Gorice, ter sovodnjska in doberdobska občina. Prav tako hudo je prizadeta števerjanska občina, dasiravno omenjeni inšpektorat je ne postavlja v isto vrsto kot zgoraj navedena področja. Inšpektorat je namreč mnenja, da je suša v števerjanski občini pobrala le okrog 30 odst. pridelkov, v resnici pa je pobrala, mnogo več. Edina cona v goriški pokrajini, v kateri je suša pobrala manj kot 50 odst. pridelkov je cona okrog Trziča, kjer obstajajo napeljavne za umetno namakanje zemlje.

Naša partija je po svojih predstavnikih v občinskih svetih in tudi v parlamentu zahtevala takojšnje ukrepe v korist prizadetih kmetov. Koraki, ki so jih napravili naši tovariši, so prisilili še druge, da so se zganili.

Nedvomno je bil zelo velikega pomena sestanek županov goriške pokrajine s predsednikom goriške pokrajinske uprave in z ravnateljem Kmetijskega nadzorništva. Na tem sestanku so odobrili skupno resolucijo, v kateri zahtevajo ukrepe za pomoč prizadetim kmetom. V resoluciji so zapodane vse bistvene točke zahtev, ki so jih še prej postavile napredne kmečke organizacije. Med drugim ta resolucija zahteva brezplačno podelitev se-

men, gnojil in krme, zaščito minimalnih cen za klavno živino, oprostitve davkov in raznih prispevkov, odložitev prispevkov za bonifiko in za razna izboljševalna dela ter podelitev amortizacijskih kreditov za nabavo kmetijskih strojev in izboljšanje kmetij.

Zal vsi ti ukrepi ne zadoščajo. Potrebni so radikalni ukrepi za sanacijo kmetijstva. Toda, tem ukrepom je nasprotiral demokristjanski predsednik pokrajinske uprave. Na omenjenem sestanku so udeleženci zahtevali, naj bi bili za letošnji zahtevi pa so se uprli predstavniki agrarcev. Prav tako je bila zavrnjena zahteva po uveljavitvi določil zakona, ki določa finančno podporo kmetom, ki so prizadeti zaradi vremenskih nepravil. Za zahteva je bila odbita z utemeljitev, da ni na razpolago potrebne denarja. S tem so demokristjani še enkrat pokazali koliko so jim mar problemi kmetov.

Se posebej so poudarili, da je treba priskočiti na pomoč živinorejcem z dodelitvijo krme in močnih krmil ter semen in gnojil. Govorili so tudi o vprašanju vodovoda, itd.

Posredovanje tov. Pogassija

Tudi vodja komunistične skupine v tržaškem občinskem svetu tov. Pogassi, ki je tudi član vodstva Delavskih zadrug, se je zavzel za prizadete kmete. Na zadnji seji upravnega odbora Delavskih zadrug je predlagal, naj bi iste priskočile na pomoč prizadetim s tem, da bi odkupile klavno živino po primernih cenah. Delavske zadruge imajo namreč svoje mesnice in bi to lahko storile. S tem bi preprečile raznim špekulantom, da bi se nadalje odirali kmete, ki se nahajajo v hudi stiski. Vodstvo Delavskih zadrug je sprejelo predlog na znanje in naročilo odgovornim direktorjem, naj zadevo preučijo.

Komunisti se zavzemajo za zaščito prizadetih kmetov in zato, da bi vsem tistim, ki jih je huda suša prizadela, pristojne oblasti priskočile na pomoč. To delajo povsem nesebično in ne — kot je nekje nekdo zlonamerno zapisal — s propagandističnimi nameni.

Aktiv slovenskih komunistov v Trstu

V soboto 15. septembra ob 19. uri bo na sedežu KPI - ul. Capitolina 3 - širši sestanek slovenskih tovarišev, partijskih aktivistov in občinskih svetovavcev s Tržaškega ozemlja. Na sestanku bodo razpravljali o sedanjih nalogah KP. Govoril bo tudi tov. Vidali. Vsi tovariši, ki so prejeli vabilo, so naproseni, da se sestanka udeležijo.

Zborovanja in sestanki

V nedeljo 16. septembra ob 11. uri bo govoril na trgu pri Sv. Jakobu v Trstu tovariš Natta iz Rima. Razpravljal bo o temi: »Na levo s Komunistično partijo, za mir in demokracijo«.

V četrtek, 20. septembra ob 19.30 bo govoril poslanec Vidali v mljskem gledališču. Obravnaval bo probleme borbe za mir in demokracijo.

V sredo, 19. septembra ob isti uri pa bo na glavnem sedežu v Trstu skupščina komunistične mladine, na kateri bodo prav tako razpravljali o nalogah v bližnji volivni kampanji.

Praznik tiska na Opčinah

V nedeljo bo na Opčinah praznik komunističnega tiska. Začetek ob 16. uri. Na programu je nastop pevsko-glasbene skupine iz Trebeč, malega orkestra in mladih solistov iz Pončane. Govorila bosta tov. in prof. Paolo Sema in dr. Karel Šiškič. Zvečer je na programu ples. Vstop brezplačen.

Izlet

V nedeljo 7. oktobra priredi barokljanska sekcija KP izlet v predjamski grad in postojnsko jamo. Cena izletu: 3.200. lir in sicer: za prevoz, skupni potni list, kosilo in vstopnine v grad in v jame.

Kogar izlet zanima, naj se oglašuje na domu tov. Venčka Krečiča, ul. Bovedo 90, tel. 30597, kjer se sprejemajo vpisovanja. Vpisovanje se zaključuje 15. septembra.

Šolska vest

Ravnateljstvo Nižje srednje šole (gimnazije) in Strokovne šole v Gorici opozarja vse, ki se jih tiče, da se vpisovanje v ti dve šoli zaključuje nepreklicno 25. septembra.

Pojasnilo

V zadnji številki je prišlo do nejlube napake. Med ustranjevanjem je tiskar pozabil vključiti naslov na čelu članka o stavkah v Španiji, ki se je začel na 2. strani. Bravce prosimo, naj to oprostite.

Panamski prekop

(Z 2. strani)

pripada oblast in suverenost nad tem ozemljem samo Panami.

Po ameriški razlagi naj bi ZDA dobile v kanalski coni prav takšne pravice in oblasti, kot če bi bile suverene lastnice tega ozemlja, kajpak hkrati z izključitvijo Paname, ki bi ne smela na tem ozemlju uveljavljati enakih pravic in oblasti.

Zavoljo te razlage določb pogodbe iz leta 1903 je prišlo že od vsega začetka do ostrih nasprotij. Ta nasprotja so nastala tudi zaradi tega, ker so Američani — bodisi oblasti, bodisi privatniki — izvajali v kanalski coni gospodarsko dejavnost, ki je škodovala panamskemu gospodarstvu; na tem ozemlju tudi ne veljajo davčni in kaz-

ski predpisi Paname; panamski delavci so v kanalski coni izpostavljeni diskriminaciji; na uradnih stavbah ni izobešana panamska zastava in angleški jezik je edini uradni jezik v kanalski coni.

Od leta 1903 se je Panama borila zato, da bi določbe pogodbe razlagali pravilno in pošteno. Panama je sicer dosegla, da so bili leta 1904, 1935, 1942 in 1955 podpisani dodatni sporazumi, vendar ti sporazumi niso uredili vseh problemov, zlasti pa ne tistih temeljnih vprašanj, ki so povod za nesoglasje med obema državama.

Tako še dandanes velja trda pogodba, proizvod nazadnjaške miselnosti začetka našega stoletja, proizvod dobe, ki na srečo danes izginja.

Volitve in Slovenci

(Nadaljevanje s 1. strani)

zadevah, ki so živo zanimale zlasti slovenske volivce iz okolice mesta. Na vse to in še na marsikaj drugega pozabljajo danes nekateri voditelji takomenovane »Slovenske liste«.

Zato mi poudarjamo: »Zaman je, dragi gospodje, da se sedaj trkate na vaša 'slovenska' prsa, da se sklicujete na vaše 'slovenstvo', da zanikate slovenstvo tistim — in teh je k sreči zelo zelo mnogo — ki se zbirajo v vrstah levičarskih sil in predvsem v vrstah komunistov«. Dejstva so preveč očitna, so preveč prepričljiva, da bi vam lahko Slovenci še nasedali!

Velika večina tržaških Slovencev se udeležuje volitev, ne kot ločina, marveč kot sestavni del tistih sil, ki se dosledno in brezkompromisno borijo tako za socialne in ekonomske, kot za narodnostne pravice, zavdajoč se dejstva, da se Slovenec ne štiti samo z volivnimi gesli, marveč povsod in ob vseh prilikah in tudi v tovarnah. Velika večina Slovencev se namreč zaveda, da z okostenelemi in konzervativnimi krogi, ki hlapčujajo demokristjanom, ni moč pričakovati rešitve iz sedanjega položaja, ni moč pričakovati niti stvarnega preokreta na levo, ki odpira pot k napredku, demokraciji in torej tudi k pravični rešitvi perečih narodnostnih problemov Slovencev.

Pretekli teden smo v listu poročali o kruti smrti ki je iztrgala iz naše srede komaj 32 let starega vaščana, danes pa zopet poročamo o smrtni kosi, ki je še enkrat zamahnila nad našo vas. V torek je namreč umrla 73 let stara Marija Milič.

Pokojna je bila že dalj časa hudo bolna. Pokopali smo jo v sredo popoldne.

Marija Milič je bila zavedna in skrbna mati. Zelo rada je brala knjige in časopise. Do nedavnega je bila tudi zvesta bralka našega lista.

Naj ji bo lahka domača gruda! Vaščani s Konkonela izrekajo žalje, kateremu se pridružuje tudi »Delo«.

Smrtna kosa na Konkonelu

T. R.

Vsem, ki so z nami sočustvovali in nam kakor koli stali ob strani za časa težke boleznili in ob smrtni našega dragega in nepozabnega

ALOJZIJA STUBELJ in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti, kakor tudi vsem darovalcem cvetja in vencev, se najiskrenejše zahvaljujemo.

Družini Stubelj in Ferluga
Konkonec, 12. septembra 1962

DELO
glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Izhaja vsak petek
Urejuje uredniški odbor
Politični direktor: Marija Bernetič - Odgovorni urednik: Anton Mirko Kapelj - Uredništvo in uprava: Trst, ul. Capitolina 3, telef. 44-046/44-047.
Tiska: Tipografija Riva - Trst ul. Torrepianca 12.
Celoletna naročnina 1300 lir, polletna 700 lir. Poštni tekoči čekovni račun št. 11/7000.
Cena oglasov po dogovoru